

Қазақстан 2050

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ХИМИЯ ЖӘНЕ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
ФАКУЛЬТЕТ ХИМИИ И ХИМИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF CHEMISTRY AND CHEMICAL TECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

МАЗМУНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

1-СЕКЦИЯ

КАТАЛИЗ ЖӘНЕ МҰНАЙ ХИМИЯСЫНЫҢ ЗАМАНАУИ АСПЕКТІЛЕРІ СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ КАТАЛИЗА И НЕФТЕХИМИИ

Davitova V.M., Suleimenova A.A., Yersin A.M., Omirzakova A.T., Smagulova I.A., Bakirova B.S. SYNTHESIS OF ORGANOPHOSPHORUS COMPOUNDS UNDER THE MILD CONDITIONS IN SOLUTIONS OF Cu ²⁺ CATALYSTS.....	4
Ескалиева Г.А. РЕКТИФИКАТТАУ ҮДЕРІСІМЕН ЕКІ ҚҰРАМДАСТЫ ЖҮЙЕЛЕРДІ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ҚОНДЫРҒЫНЫ ЖОБАЛАУ	5
Iniyatova G.B., Maksotova K.S., Yersin A.M., Smagulova I.A., Bakirova B.S. OXIDATIVE P-O COUPLING OF YELLOW PHOSPHORUS WITH POLYATOMIC ALCOHOLS IN SOLUTIONS OF BINARY Cu(II)-Fe(III) CATALYSTS	6
Zakirov Zh.E., Umbetkaliyeva K.M., Abdrasilova A.K. HYDROISOMERIZATION OF N-HEXADECANE IN THE PRESENCE OF CATALYSTS BASED ON MESOSTRUCTURED ALUMINOSILICATE.....	7
Тәңірберген Н.Қ., Жолдаскалиева К.А., Павленко В.В., Супиева Ж.А. КӨМІРТЕКТИҢ КЕУЕКТІЛІГІНІҢ ФАЗАЛЫҚ АУЫСУЛАРҒА ӘСЕРІ ЖӘНЕ 1-ЭТИЛ-3-МЕТИЛИМИДАЗОЛИУМ БИС (ТРИФТОРОМЕТСУЛСУЛФОНИЛ) ИМИД НЕГІЗІНДЕГІ ИОНДЫҚ СҮЙІКТІКТІҢ ПОЛИМОРФИЗМІ	7

2-СЕКЦИЯ

ТАБИҒИ ҚОСЫЛЫСТАР ЖӘНЕ НӘЗІК ОРГАНИКАЛЫҚ СИНТЕЗДІҢ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯСЫ ХИМИЧЕСКАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ПРИРОДНЫХ СОЕДИНЕНИЙ И ТОНКОГО ОРГАНИЧЕСКОГО СИНТЕЗА

Абдымомынова Г.Ш. MELILOTUS OFFICINALIS (ТҮЙЕ ЖОҢЫШҚА) ӨСІМДІГІ ТҮРІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫ.....	9
Азаматова А.К. ҚАРА ҚАРАҚАТ ЖАПЫРАҒЫНАН БАЗ КЕШЕНІН УЛЬТРАДЫБЫСТЫҚ ЭКСТРАКЦИЯ ЖӘНЕ МАЦЕРАЦИЯ ӘДІСТЕРІМЕН БӨЛҮДІ САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ	10
Ахмедова А.М. ЖИРНОКИСЛОТНЫЙ СОСТАВ НАДЗЕМНОЙ ЧАСТИ DIOSCOREA CAUCASICA	11
Батырбаева Г.А. CERASUS TRANSCHANICA (ТЯНЬ-ШАНЬ ШИЕСІ) ӨСІМДІГІ ТҮРІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ	12
Гайнуллина А.Ж. ӨСІМДІК КОМПОЗИЦИЯСЫНАН ФЛАВАНОИДТЫ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫН ҰСЫНУ	13
Гасанов Э. СОСТАВЛЕНИЕ И ХИМИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ РАСТИТЕЛЬНОЙ КОМПОЗИЦИИ НА ОСНОВЕ РАСТЕНИЯ SAMPHOROSMA MONSPELIACA L.	14
Жанабаева А. А. ФИТОХИМИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ НАДЗЕМНОЙ ЧАСТИ SALVIA OFFICINALIS	15
Жантуриева Ж.М. ARTEMISIA FRIGIDAE ЖӘНЕ ARTEMISIA GMELINI ЖУСАНДАРЫНЫҢ САНДЫҚ АНАЛИЗІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ САЛЫСТЫРУ	16
Жомарт Қ.Т. GLYCYRRHIZA (МИЯ) ӨСІМДІГІНЕН БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ ЗАТТАРДЫ АЛУ	17
Жорабай А.Ж. ОРЫНБАСҚАН 3,7-ДИАЗАБИЦИКЛОНОНАН-9-ОН ЖӘНЕ ОНЫҢ КЕЙБІР ТУЫНДЫЛАРЫН СИНТЕЗДЕУ	18
Искакова Б.Ш., Сейдахметова Р.Б., Нуркенов О.А., Мукушева Г.К., Кишкентаева А.С. СИНТЕЗ И ИЗУЧЕНИЕ АНТИМИКРОБНОЙ АКТИВНОСТИ 1-[(4-М-ТОЛИЛ-1Н-1,2,3-ТРИАЗОЛ-1-ИЛ) МЕТИЛ] ОКТАГИДРО-1Н-ХИНОЛИЗИНА	19
Каиргазиева А. Б. TAMARIX HISPIDA ӨСІМДІГІНЕН БОЯҒЫШ ЗАТТАРДЫ ЭКСТРАКЦИЯЛАУ	20

**MELILOTUS OFFICINALIS (ТҮЙЕ ЖОҢЫШҚА) ӨСІМДІГІ ТҮРІНЕН
БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ЖОЛЫ**

Абдымомынова Г.Ш.

Ғылыми жетекшісі: PhD, доцент м.а. Сейтимова Г.А.

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Guli.20001403@gmail.com*

Соңғы жылдары медициналық косметология өнімдерін ғылыми негізделген дамыту мәселесіне көп көңіл бөлінуде. Бұл мәселе фармацевтика ғылымы үшін де өзекті, өйткені дамыған медициналық және косметикалық өнімдердің құрамына кейбір жағдайларда өсімдіктерден биологиялық белсенді заттар бар қоспалар кіреді. Фитокоспалар медициналық препараттар өндірісінде ең танымал. Мұндай шөп қоспасының көзі негізінен флавоноидтар мен кумариндердің құрамына бай шөптерді қамтиды. Осыған байланысты Қазақстандағы қол жетімді *Melilotus officinalis* (түйе жоңышқа) өсімдігі түрінен биологиялық белсенді кешен алу жолын ұсыну, оның емдік қасиеттері мен пайдасын зерттеу өзекті мәселелердің бірі.

Зерттеу нысаны – Алматы облысы, Кербұлақ ауылынан гүлдену кезеңінде жиналған бұршақ (*Fabaceae*) тұқымдасына жататын *Melilotus officinalis* (түйе жоңышқа) өсімдігінің жер үсті бөлігі. *Melilotus* өсімдік түрлері Қазақстанның солтүстік облыстарында, Батыс Сібірдің дала және орманды-дала аймақтарында кең таралған. Халық медицинасында *Melilotus officinalis* (түйе жоңышқа) әртүрлі аурулар үшін кеңінен қолданылады. Оның қабынуға қарсы, жұмсартқыш, жараларды емдейтін, тазартатын, алаңдататын агент ретінде пайдаланылуы сипатталған. Дәрілік түйежоңышқа шөптері гипертонияны емдеу және алдын-алу үшін, сондай-ақ тырыспа жоюшы, ауыруды сездірмейтін, жайбарақаттандыратын (седативтер) заттар ретінде ұсынылатын жинақтардың бөлігі болып табылады.

Зерттеу барысында бір және екі жүйелі қағазды хроматографиялық әдістер көмегімен әртүрлі еріткіштер жүйесінде, арнайы айқындағыштарды қолдану арқылы *Melilotus officinalis* (түйе жоңышқа) өсімдігінің негізгі биологиялық белсенді заттары – фенолды қосылыстар, флавоноидтар, кумариндер, тері илегіш заттар және амин қышқылдары екені анықталды.

Melilotus officinalis (түйе жоңышқа) өсімдігінің биологиялық белсенді заттардың негізгі топтарының сандық құрамдарының зерттеулері ҚР Мемлекеттік Фармакопеядағы I әдістемелік нұсқаулар бойынша жүргізілді. Нәтижесінде келесідей мәліметтер белгілі болды: *Melilotus officinalis* ылғалдылығы – 5,71%, күлділігі – 4,22%, экстрактивті заттар (80% сулы-спирт) – 11,11%, (70%) – 13,76%, (50%) – 18,92%, (30%) – 17,20%, органикалық қышқылдар – 0,92%, флавоноидтар – 1,73%, тері илегіш заттар – 1,77 %, кумариндер – 0,51 %, май қышқылдары–4,99%.

Зерттеу жұмыстары әлі де жалғасуда.